

Overlegorgaan
Fysieke Leefomgeving

Werkprogramma OFL 2019-2020

Inhoud

1.	Ten geleide	3
2.	Projecten en programma's OFL	6
2.1	Noordzeeoverleg	6
2.2	Aardgasvrije wijken	6
2.3	Innovatielab duurzame landbouw	8
2.4	Burgerdialogen Nationale Omgevingsvisie	9
2.5	Meteorologie en seismologie	9
2.6	Nationale Adviesgroep Cabelucht	10
2.7	Commissie Geurhinder Veehouderijen	10
2.8	Deltaprogramma	11
2.9	Beleidstafel Droogte	11
2.10	Lessen over participatie	11
2.11	Commissie governance en participatie luchtvaart	12
2.12	Digitalisering en ethiek	13

1. Ten geleide

Voor u ligt het definitieve werkprogramma van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) voor de periode 2019-2020. Sinds het verschijnen van het eerste werkprogramma in 2018 is er veel gebeurd.

Nieuwe naam weerspiegelt breedte werkterrein OFL

In overleg met de minister van Infrastructuur en Waterstaat wijzigde de naamgeving van het OIM naar OFL. Deze naam geeft beter uitdrukking aan de toegenomen breedte van het werkterrein van het OFL, dat nu actief is voor programma's van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK, Aardgasvrije wijken), van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, (Landbouwvisie)). Daarnaast kwam via de Noordzeestrategie ook de energietransitie voor het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) op de agenda.

Meer behoefte aan neutrale partij

De aard van de projecten veranderde ook: de dossiers waaraan het OFL werkt zijn veelal (politiek) gevoelig en vragen om een onafhankelijke neutrale partij die de samenwerking tussen samenleving en rijksoverheid faciliteert.

Dit past bij de in 2018 door ons gekozen *selectiecriteria*:

1. het gaat om de verbinding tussen rijk en samenleving,
2. er is behoefte aan neutraliteit en
3. ruimte voor stakeholders om impact te hebben
4. in integrale vraagstukken, waarbij
5. de inzet van het OFL tijdelijk is.

Inzet OFL

Dit werkprogramma beschrijft de onderwerpen en projecten waaraan het OFL werkt of gaat werken. Naar hun aard zijn deze projecten onder te verdelen in de volgende drie *typen processen*:

1. Consultatieprocessen;
2. Samenwerkingsprocessen, waaronder onderhandelings- en innovatieprocessen en processen voor samen experimenteren en leren. Verder kan het OFL de rol van bemiddelaar hebben bij conflicten;
3. Proces van maatschappelijk signaleren en agenderen.

Organisatie OFL versterkt

Naast de aard en reikwijdte van het werk, veranderde ook de organisatie van de OFL-projecten. Medio 2018 werd Marleen Stikker als vierde voorzitter aangetrokken en vanaf 2019 maakt ook Wobine Buijs onderdeel uit van het voorzittersgilde. Naast de politiek bestuurlijke kennis en ervaring van de bestaande voorzitters, beschikt het OFL nu over kennis en ervaring op het gebied van maatschappelijke innovatie, cultuur, wetenschap en onderwijs.

Klankbordgroep

Eind 2018 zijn deelnemers voor een klankbordgroep benaderd, zodat er een divers samengestelde groep vertegenwoordigers uit de politiek, wetenschap, financiële sector en praktijk is die reflecteert op de werkwijze van het OFL vanuit diverse perspectieven.

Evaluatie

Na de zomer van 2019 wordt een evaluatie gestart van de positionering en werkwijze van het OFL. Het OFL zet een systematiek op om naast de evaluatie van door het OFL georganiseerde bijeenkomsten ook de impact van processen te evalueren. Hierbij betreft het OFL de leden van het overlegorgaan.

Samenleving draagt bij aan programmering OFL

Eind 2018 is begonnen om meer balans aan te brengen in de programmering van het OFL. Eerder kwamen verzoeken en signalen voor agendering van het OFL vooral uit gesprekken met (top)ambtenaren en bewindspersonen van de verschillende departementen. Om (benoemde) leden in staat te stellen gebruik te maken van het wettelijk recht¹ om (gezamenlijk) onderwerpen te agenderen, voert het secretariaat persoonlijke gesprekken met deze leden. Daarnaast heeft het OFL in het voorjaar van 2019 een bijeenkomst met de wettelijk benoemde leden georganiseerd. Verder ontvangt het OFL signalen tijdens de uitvoering van de OFL-projecten en via de jaarlijkse werkconferentie, de OFL-café's en de [OFL website](#).

Via deze kanalen zijn o.a. de volgende onderwerpen genoemd:

- Relatie tussen woningbouwopgave en het feit dat infrastructuur (energie, water, mobiliteit) tegen grenzen aanloopt, in combinatie met duurzaamheidsambities;
- Aandacht voor participatie en consistentie: overheid moet zich realiseren dat transities vragen om grote particuliere investeringen;
- De invoering van een kilometerheffing en de opzet van een mobiliteitsfonds;

¹ De Wet overleg infrastructuur en milieu regelt dat er een overlegorgaan is waarin namens één of meer bewindspersonen beleidsvoornemens op het terrein van infrastructuur en milieu aan de orde gesteld kunnen worden, ter bespreking met betrokkenen en hun organisaties. Ook kunnen de zgn. benoemde leden onderwerpen aandragen als het verzoek namens tenminste 5 organisaties wordt gedaan. Het OFL kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan de bewindspersonen.

- Het betrekken van burgers in participatieprocessen;
- Het investeren in duurzaamheid, in het bijzonder het geven van helderheid door de overheid over de brandstof van de toekomst en het geven van inkoopvoordelen aan duurzame bedrijven door de rijksoverheid;
- Privaat eigendom van windmolenparken;
- Het opstellen van een kwaliteitscode met criteria voor omgevingskwaliteit om nieuwe plannen voor het IJsselmeergebied aan te kunnen toetsen;
- Het samenwerken aan een dialoog over digitalisering en ethiek.

Het OFL-secretariaat onderzoekt of en zo ja op welke manier het OFL in de bovengenoemde onderwerpen een rol kan spelen. Mogelijk wordt een aantal onderwerpen opgenomen in het OFL-werkprogramma van 2020-2021.

Meer aandacht voor leren

De OFL-klankbordgroep heeft het OFL opgeroepen om een grotere rol te spelen in het professionaliseren van de manier waarop de rijksoverheid in samenwerkingsprocessen acteert. Dit heeft de OFL-voorzitters doen besluiten om voortaan hun inzichten over de rol van betrokken overheidspartijen in de samenwerking in projecten te delen met de betreffende bewindspersonen. Dit doet de voorzitter bij het uitbrengen van het rapport van het betreffende project.

Advies over participatieaanpak

Het OFL gebruikt de ervaring en inzichten uit de verschillende projecten om van tijd tot tijd advies uit te brengen aan verschillende departementen over de participatieaanpak. In dit kader werkt het secretariaat ook aan een aantal publicaties waarin zij reflecteert op afgeronde projecten. De inzichten daaruit worden breder gedeeld in het netwerk van het OFL.

Lessen in participatie

Via het project 'lessen in participatie' levert het OFL een bijdrage aan het samen leren over participatie binnen IenW. Ook de jaarlijkse OFL-werkconferentie die deel uitmaakt van een participatiecongres in november 2019 staat in het teken van leren op het gebied van participatie en samenwerking.

Pieter Jan Biesheuvel, Wobine Buijs, Job Cohen, Marleen Stikker, Jacques Wallage
Voorzitters OFL

2. Projecten en programma's OFL

2.1. Noordzeeoverleg

Opgave

In 2021 loopt de periode voor het geldende Noordzeebeleid af. De windenergieopgave van het Energie- en Klimaatakkoord uit het huidige regeerakkoord was de directe aanleiding voor het starten van het proces van een 'Strategische Agenda Noordzee 2030'. Met deze agenda wenst de rijksoverheid de uiteenlopende belangen van de stakeholders met elkaar te verbinden. Het moet een hernieuwde basis vormen voor nieuw Noordzeebeleid. Het Noordzeebeleid gaat over een uitermate complex vraagstuk met verschillende waarden (natuur/ecologie, energiewinning, visserij) en veel partijen. Daarom is tot nu toe het opstellen van een samenhangend Noordzeebeleid complex gebleken.

Inzet OFL 2019

In haar advies op basis van de eerste verkennende fase naar de Strategische Agenda Noordzee 2030, heeft het OFL eind 2018 een belangrijke aanbeveling gedaan voor een kwaliteitssprong van een consultatief naar een participatief proces. Namelijk: richt een Noordzeeoverleg in. Dit Noordzeeoverleg van rijksoverheid en stakeholders moet staan onder leiding van onafhankelijk voorzitterschap van het OFL, gedurende een periode van zes maanden.

De minister van IenW heeft dit advies, mede namens de ministers van LNV, EZK en BZK overgenomen en heeft OFL-voorzitter Wallage gevraagd een Noordzeeoverleg in werking te stellen.

In de eerste helft van 2019 geeft het OFL deze onderhandelingen daadwerkelijk vorm met als doel om rond de zomer met een akkoord te komen. Daarin moeten gedragen keuzes en afspraken voor de opgaven rond voedsel, natuur en energie komen te staan, rekening houdend met de belangen van andere gebruikers zoals zeevaart, zandwinning en recreatie. Parallel aan dit onderhandelingsproces organiseert het OFL een maatschappelijke consultatie waarbij maatschappelijke betrokkenen zowel digitaal als op een bijeenkomst concrete ideeën en oplossingen voor het toekomstig ruimtegebruik op de Noordzee kunnen inbrengen.

Resultaat

Medio 2019 ligt er een Akkoord voor de Noordzee met bijdrage van bestuurlijke en maatschappelijke partijen.

2.2. Aardgasvrije wijken

Opgave

De uitstoot van broeikasgassen moet verminderd worden. Daarmee kunnen ongewenste klimaatveranderingen beperkt worden. Het kabinet Rutte III heeft zich daarom onder meer ten doel gesteld om voor 2050 de hele voorraad van 6 miljoen woningen te verduurzamen. Eén van de manieren waarop dit wordt bereikt is om vanaf 2021, 30.000 tot 50.000 bestaande woningen per jaar aardgasvrij te maken. Om te leren hoe het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving plaats kan vinden, heeft het Kabinet besloten om in 2018 en 2019 in 27 wijken proeftuinen te ondersteunen. De ambitie is om in de jaren daarna door te groeien naar circa 100

wijken. In het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) werken alle overheidslagen gezamenlijk aan dit vraagstuk.

Inzet OFL

Het OFL onderzoekt onder aansturing van OFL-voorzitter Stikker de sociaal-maatschappelijke en participatie-aspecten die een rol spelen bij het aardgasvrij maken van wijken. Het OFL doet dit op verzoek van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) dat verantwoordelijk is voor het programma-management van het PAW. Daarmee levert het OFL een bijdrage aan het [Programma Aardgasvrije Wijken \(PAW\)](#).

Het OFL probeert samen met alle belanghebbenden te leren welke vormen van samenwerking tussen bewoners en andere partijen (=participatie) in welke type wijken het beste bijdragen aan het aardgasvrij maken van die wijken. Het aardgasvrij maken van alle wijken in Nederland is een enorme, complexe opgave. Het gaat over grote aantallen: ca 2200 wijken, bijna 7 miljoen gebouwen, wat naar schatting tientallen miljarden euro's kost. De complexiteit ontstaat doordat onduidelijk is hoe de bestaande politieke, technische, sociaal-maatschappelijke, ruimtelijke en bestuurlijke ontwikkelingen elkaar beïnvloeden.

Het OFL onderzoekt de invloed die sociaal-maatschappelijke aspecten en participatie hierop hebben. Het OFL neemt hierbij het perspectief van de bewoner als uitgangspunt.

Resultaat

In 2019 is het OFL begonnen met een inventarisatie van de participatieprocessen in de 27 geselecteerde wijken. Het OFL legt wijkbezoeken af en overlegt met experts over de nadere invulling van het OFL-programma van 2019. Per kwartaal rapporteert het OFL over de voortgang aan het ministerie van BZK. In de eerste kwartaalrapportage adviseert het OFL welke wijken, op basis van hun participatiekenmerken, het PAW in de tweede ronde kan selecteren.

2.3. Innovatielab duurzame landbouw

Opgave

We investeren in Nederland jaarlijks miljarden in het landbouw- en voedselsysteem en toch gaat het achteruit met de biodiversiteit, bodemkwaliteit, het aantal boeren en de vitaliteit van voedsel, water en landschap. Diverse stakeholders zijn van mening dat het huidige landbouw- en voedselsysteem onhoudbaar is. Er is een andere, nieuwe aanpak nodig, waarbij een proces waarin personen en partijen gezamenlijk zoeken, leren en experimenteren, veel kan opleveren.

Inzet OFL

Op aangeven van diverse stakeholders heeft het OFL het initiatief genomen tot een innovatielab waarin verschillende vragen rondom deze thematiek centraal staan. Bij de organisatie van het lab werkt het OFL samen met Commonland, een NGO voor duurzaam landschaps- en natuurherstel. Door deelname aan dit samenwerkingsverband maakt het OFL het mogelijk dat de opbrengsten van dit lab hun weg vinden naar zowel relevante beleidsprocessen in de betrokken ministeries (LNV, IenW, BZK), als naar nieuwe duurzame vormen van waardecreatie in het bedrijfsleven en de rest van de samenleving.

Het innovatielab 'Voor de oogst van morgen' brengt daarvoor mensen bij elkaar die al werken aan vernieuwende initiatieven die het huidige landbouw- en voedselsysteem kunnen veranderen. Het gaat om sleutelpersonen en -partijen (op uitnodiging en op persoonlijke titel) uit verschillende sectoren, netwerken en disciplines gerelateerd aan landbouw, voedsel en natuur. Gedurende anderhalf jaar is er ruimte om bestaande initiatieven en netwerken bijeen te brengen en samen te laten leren. Hierdoor treedt er een versnelling op en werken partijen gezamenlijk en

in samenhang aan nieuwe of bestaande initiatieven. Het innovatielab concretiseert de inhoud en de uitkomsten stap voor stap. Doordat de partijen hun professionaliteit, kennis, kunde en kapitaal met elkaar verbinden, wordt de kans op een systeendoorbraak groter.

Resultaat

Het traject is vorig jaar na een kennismaking in september gestart met een driedaagse kick-off in november. In de 1,5 jaar die hierop volgt zal het traject zich in 3 fasen ontploegen.

- Fase 1: Ontwikkelen innovatief vermogen (tot zomer 2019): gaat over het bouwen aan de capaciteit van de individuen en van de groep. Ze gaan op zoek naar gezamenlijke thematieken en gedeelde intenties. Tijdens deze fase wordt het systeem breed verkend en wordt die kennis gezamenlijk verdiept. Dit gebeurt door middel van dialogointerviews, met elkaar meelopen en collectief leerreizen ondernemen.
- Fase 2: Bouwen van prototypen (juli 2019-maart-november 2020): gaat over het bouwen van regionale en/of thematische prototypen. Experimenten die de belofte van systeendoorbraken in zich dragen, maar ook echt mogen mislukken. Deelnemers trekken hierin gezamenlijk op.
- Fase 3: Oogsten resultaten en opschaling (tot zomer 2020): oogst resultaten en inzichten en formuleert vervolgstappen. In deze fase zal worden geprobeerd succesvolle prototypes op te schalen en te institutionaliseren.

2.4. Burgerdialogen Nationale Omgevingsvisie

Opgave

Het ministerie van BZK werkt aan een Nationale Omgevingsvisie met plannen en ambities voor de inrichting van Nederland op lange termijn. Omdat deze visie uiteindelijk alle inwoners van Nederland raakt, is het relevant om burgers bij de totstandkoming ervan te betrekken.

Inzet OFL

In 2018 heeft het OFL op verzoek van het NOVI-programma in vier regio's burgerdialogen uitgevoerd. Doel was om het burgerperspectief op te halen t.b.v. de ontwerp NOVI:

- In beeld brengen hoe burgers uit verschillende gebieden tegen de weerslag van grote maatschappelijke vraagstukken in hun directe leefomgeving aankijken,
- In beeld brengen van wat zij belangrijk vinden en welke argumenten zij gebruiken,
- Een gevoel krijgen voor de door hen gehanteerde begrippen.

Resultaat

In februari 2019 is het rapport met de uitkomsten van de dialogen aan het NOVI-team overhandigd. Na uitvoering van de burgerdialogen heeft het OFL gereflecteerd op de burgerparticipatie in een drietal projecten die het OFL sinds 2016 heeft uitgevoerd ten behoeve van de NOVI. De inzichten zijn verwerkt in het rapport 'Inzichten burgerparticipatie bij nationale visievorming' dat OFL-voorzitter Cohen in mei aan minister Ollongren van BZK heeft aangeboden.

2.5. Meteorologie en seismologie

Opgave

De Wet taken meteorologie en seismologie regelt de overheidszorg op het gebied van meteorologie en seismologie. De wet geeft ook meer duidelijkheid over de rol van het KNMI. Het OFL faciliteert het overleg tussen het KNMI en de private weerbureaus over onder meer informatievoorziening aan het publiek over het weer, over bodembeweging en over de markerverhoudingen.

Inzet OFL

Het OFL heeft onder voorzitterschap van Cohen in 2018 een begeleidingscommissie ingesteld bestaande uit OFL-deelnemers ten behoeve van de (wettelijk verplichte) evaluatie van de Regeling Taken Meteorologie en Seismologie (Rtms).

Resultaat

In 2019 wordt de evaluatie afgerond en doet het OFL aanbevelingen aan de minister van IenW.

2.6. Nationale Adviesgroep Cabelucht

Opgave

Er zijn gezondheidsklachten als gevolg van mogelijke giftige stoffen in cabine lucht van vliegtuigen.

Inzet OFL

In 2015 heeft de toenmalig staatssecretaris van IenW het OFL gevraagd om de Nationale Adviesgroep Cabelucht (NAC) op te richten. Doel is om informatie te verstrekken over ontwikkelingen in en onderzoeken over de genoemde gezondheidsklachten. In de NAC zitten vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en onderzoeksinstituten. Vertegenwoordigers van IenW zijn waarnemend lid. De NAC komt een aantal keer per jaar bij elkaar om ontwikkelingen te volgen, onderzoeken te analyseren en op basis daarvan advies uit te brengen aan de verantwoordelijke bewindspersoon.

Resultaat

In 2019 is de inzet om de werkzaamheden van OFL-voorzitter Biesheuvel en de OFL-secretaris voor de NAC af te ronden.

2.7. Commissie Geurhinder Veehouderijen

Opgave

Om de stank van veehouderijen te beperken, gebruikt een deel van de veehouderijen luchtwassers. Deze apparaten maken de lucht die een stal verlaat schoon, zodat deze minder stinkt. In 2018 werd duidelijk dat luchtwassers minder effectief zijn dan eerder was aangenomen. Daardoor zijn er situaties ontstaan waarbij vergunningen zijn afgegeven op basis van veronderstelde rendementen die in de praktijk niet blijken te kloppen. Omwonenden hebben meer hinder dan vanuit de regelgeving verwacht mag worden.

Inzet OFL

De staatssecretaris van IenW heeft het OFL gevraagd om een onafhankelijke commissie van deskundigen op te richten om zich over het vraagstuk te buigen. Sinds de zomer van 2018 onderzoekt de Commissie geurhinder veehouderijen onder leiding van OFL-voorzitter Biesheuvel de situatie om te komen tot advies over:

- maatregelen die (op korte termijn) genomen kunnen worden om geuroverlast voor omwonenden van veehouderijen te beperken;
- wat nodig is om het geurbeleid voor veehouderijen in de toekomst robuuster te maken.

Resultaat

Op 23 april jl. heeft de staatssecretaris van IenW het adviesrapport van de Commissie, voorzien van haar reactie, aan de Tweede Kamer gezonden.

2.8. Deltaprogramma

Opgave

Binnen het Deltaprogramma staat de uitwerking van de deltaplannen Ruimtelijke Adaptatie, Zoetwater en Waterveiligheid centraal. De plannen kennen hun eigen dynamiek met stakeholders. Nu het programma in de uitvoeringsfase is gekomen, vervallen partijen vaak in hun eigen systeem, rol en dynamiek. Dit maakt het implementeren van de overeengekomen maatregelen lastig. Vanwege de decentrale uitvoering van 5 deltabeslissingen is het voor veel partijen niet duidelijk op welk moment ze hun inbreng het beste kunnen leveren.

Inzet OFL

Op verzoek van de OFL-deelnemers aan het Deltaprogramma heeft het OFL in maart 2019 onder leiding van voorzitter Cohen een apart overleg georganiseerd over Integraal Riviermanagement. In april heeft het OFL een formele consultatie georganiseerd waarin advies is gevraagd over de 80%-versie van het Deltaprogramma. In het najaar van 2019 organiseert het OFL aanvullend een informeel overleg voor OFL-deelnemers die betrokken zijn bij het Deltaprogramma.

Resultaat

Deelnemers worden in gelegenheid gesteld om op een belangrijk moment bij de totstandkoming van het Deltaprogramma hun inbreng te leveren, waardoor hun participatielast beperkt(er) is.

2.9. Beleidstafel Droogte

Opgave

Onder verantwoordelijkheid van de DG Water en Bodem van IenW is eind 2018 de Beleidstafel Droogte opgericht. Doel is om lessen van de droogteperiode uit de zomer van 2018 te vertalen naar voorstellen om beter voorbereid te zijn op het droogteseizoen in 2019 en daarna. Deze beleidstafel is een bestuurlijk samengestelde tijdelijke constructie voor 1 jaar die aanbevelingen doet aan de bestaande bestuurlijke gremia.

Inzet OFL

Het OFL is gevraagd om in 2019 drie bijeenkomsten te organiseren met de maatschappelijke organisaties die nu al betrokken zijn bij het overleg van het Deltaprogramma. OFL-voorzitter Cohen is gevraagd om aan te sluiten bij een drietal bijeenkomsten van de Beleidstafel Droogte om de bijdrage van deze maatschappelijke organisaties te leveren.

Resultaat

OFL-voorzitter Cohen brengt de meest belangrijke aandachtspunten van maatschappelijke organisaties uit elke OFL-bijeenkomst in bij de Beleidstafel Droogte.

2.10. Lessen over participatie

Opgave

De bewindspersonen van IenW zijn op zoek naar lessen om de manier waarop het ministerie van IenW met de omgeving omgaat te verbeteren. Zij hebben de OFL-voorzitters gevraagd welke lessen zij in hun werk voor het OFL hebben geleerd.

Inzet OFL

Het OFL ontwerpt onder aansturing van OFL-voorzitter Bujs een leerproces waarin betrokken partijen van IenW en de samenleving samen leren over participatie.

Resultaat

Op basis van de ervaringen en inzichten van de betrokkenen stelt het OFL een rapportage op ten behoeve van de bewindspersonen van IenW met lessen over participatie voor en door IenW.

2.11. Commissie governance en participatie luchtvaart

Opgave

Op het gebied van luchtvaart speelt een grote belangentegenstelling in Nederland: enerzijds speelt duurzaamheid een rol, anderzijds economische aspecten die gerelateerd zijn aan luchtvaart. Maatschappelijke ontwikkelingen, zoals individualisering, opkomst van mondige burgers en social media en het afgenomen vertrouwen in de overheid, vragen om een nieuwe manier van participatie. De minister van IenW heeft het OFL gevraagd een commissie voor te zitten die bestaat uit onafhankelijke deskundigen op het terrein van participatie en governance in de luchtvaart.

Inzet OFL

OFL-voorzitter Cohen begeleidt een commissie met onafhankelijke deskundigen die vanaf het najaar 2019 de volgende vragen gaat beantwoorden:

1. Welke ontwikkelingen zijn te zien in de governance en de participatie in de luchtvaart in de afgelopen 10-15 jaar?
2. Wat betekenen deze ontwikkelingen op basis van wetenschappelijke en vakinhoudelijke (internationale) standaarden en kaders voor governance en participatie?

3. Hoe zou de governance en de participatie in de luchtvaart de komende 10-15 georganiseerd moeten worden, uitgaande van normenkaders voor participatie en governance en te voorziene ontwikkelingen in de toekomst?

De aanpak van de commissie bestaat uit de volgende twee fasen:

- Tot aan de publicatie van de (concept) luchtvaarnota zal de commissie advies geven in reactie op vragen van beleid over de participatie en governance in de luchtvaart en de concepten en uitgangspunten die zij daarover in de luchtvaarnota willen opnemen;
- Na de publicatie van de (concept) luchtvaarnota zal de commissie een zelfstandig (openbaar) advies opleveren over participatie en governance.

Resultaat

Op basis van de analyse van de commissie wordt een adviesrapport opgesteld met daarin een analyse van de participatie en governance in de luchtvaart (verleden, heden, toekomst) en aanbevelingen voor toekomstige participatie en governance van de luchtvaart.

2.12. Digitalisering en ethiek

Opgave

De fysieke wereld wordt door technologische innovaties steeds meer verweven met de digitale wereld. Binnen het domein van Infrastructuur en Waterstaat vinden ingrijpende digitale veranderingen plaats. Deze ontwikkelingen brengen naast mooie kansen voor nog beter beleid, uitvoering en inspectie ook prangende maatschappelijke en ethische kwesties met zich mee.

Inzet OFL

De voorzitter van de IV-Raad van IenW heeft het OFL gevraagd om aan de hand van een aantal concrete casus een maatschappelijke dialoog te organiseren, met als doel:

- Optimaal meedenkkracht, kennis en expertise uit de samenleving te benutten zodat IenW haar kennisniveau over digitalisering en ethiek snel kan ontwikkelen;
- Bewustwording te creëren bij overheid en andere betrokken partijen over de gevolgen van digitalisering en ethiek;
- Ethische vraagstukken met elkaar te verkennen en dilemma's beter in beeld te krijgen zodat partijen in de nabije toekomst kunnen samenwerken aan het borgen van publieke waarden.

Resultaat

Eind 2019 is er meer kennis en bewustwording bij betrokken partijen over de gevolgen van digitalisering op het terrein van IenW en over de maatschappelijke en ethische kwesties die dat met zich meebrengt. Ook is er meer inzicht verkregen in de manier waarop betrokken partijen samen publieke waarden kunnen borgen.